

тът, че невръстните деца могат да формират свръхестествени представи и наченки на митология и доколкото в последните винаги се говори за чудати и ужасяващи личности, каквито децата не са, не е трудно без навлизане в дълбочина да се проумее защо един безумен на вид индуски циганин, гледащ в момент на възбуда с очи на демон, а в спокойно състояние придобиващ неземан вид, се възприема като магьосник от лековерните, по детски наивни селяни. Смятам, че всичко това вероятно или наистина се е случило в зората на съществуването на човека като разумно същество – веднага щом „фронталната гънка на мозъка, която маймуните не притежават“, започнала да се развива в „туберкул на общуването“, стоящ в основата на езика, и щом започнали да действат някои други гънки и туберкули, които все още не са открити, но които *ad interim*²¹ ще назова „създаващите духове“. Те със сигурност не са свързани с общуването – твърде малко радост и доста повече мъка е извлякъл човекът от своя *spectro-facient apparatus*²² – и ако последният е в корелация с говора, вероятно в много случаи щеше да е по-добре човек да беше ням.

И тъй, още в най-далечни времена, точно в два часа през мъгливата сутрин на историята, веднага щом проговорил, човекът започнал да вярва в несъществуващи страшилища и злини и заговорил за тях веднага щом те се оформили в съзнанието му. Много преди да се роди понятието за доброто и благотворното или за Небесния Отец и благосклонните ангели, той се плашел от вампири и от духовете на смъртта, мрака, пъкъла, глада, изтезанията и мъченията. Всички ние знаем, че когато някой почине извън дома си, за много хора е особено трудно да преодолеят несъзнателното усещане, че ще срещнат неочаквано покойника в местата, които той е посещавал. В почти всяко семейство съществува спомен за това, как някой е „чул глас, който не може да се чуе“, или как мъртвец е проговорил с познатия си тембър. И когато човекът започнал да се тревожи за

²¹ *Ad interim* (лат.) – временно – б. пр.

²² *Spectro-facient apparatus* (от лат.) – апарат, създаващ привидения – б. пр.